

Familieliv

► I biblioteket på Prins Henrik Skole i København får den franske filosof Oscar Brenifier 5. klasse-elever til at prøve kræfter med filosofiske spørgsmål – her taler han med Edith Pold Reikhehr på 10 år.
– Fotos: Leif Tuxen.

FILOSOFI I BØRNEHØJDE Den franske filosof Oscar Brenifier foretrækker at diskutere livets store spørgsmål med børn – de har nemlig stadig evnen til at undre sig

Leg med livets store spørgsmål

AF LINE VAABEN

I biblioteket på Prins Henrik Skole i København sidder 20 forventningsfulde elever. De venter på filosof og forfatter Oscar Brenifier, som er kommet hele vejen fra Frankrig for at give dem en lektion i filosofi. 5. klasse-eleverne har dagen forinden læst på lektionen med deres lærer og har forberedt en lang række spørgsmål, de vil stille til den franske filosof.

– Men sådan kommer det ikke til at gå, Oscar Brenifier har ingen planer om at holde enetale eller svare på spørgsmål: Det er børnene, der skal på banen. Han lægger ud med et relativt uskyldigt spørgsmål, hvorpå alle eleverne rækker hånden i vejret. Det vil sige alle undtagen en enkelt elev. Med det resultat, at sidekammeret viser i hendes arm for at få den i vejret også. Den gestus griber Oscar Brenifier med det samme.

– Lad os lave denne tase: Hvis hele verden rækker hånden op, skal du også gøre det, siger han og skriver sætningen på tavlen.

– Hvem er enige og hvorfor? Igen ryger ivrige arme op. Og inden længe er eleverne engageret i en diskussion om regler, om fællesskab og om autonomi.

I virkeligheden er det slet ikke indholdet i diskussionen, som er Oscar Brenifiers formål, men derimod at synliggøre spillet mellem børnene – deres måde at spørge og svare hinanden på. Undervejs provokerer og driller han eleverne og opstiller regler: Man må ikke sige "men", "oh" eller "det ved jeg ikke". Argumentationen

skal være præcis, ellers får man et modsvarsmål. De fjollede eller højråbende bliver udstillet. De generte bliver sat til at synge deres svar med høj stemme. Latteren ruller i biblioteket.

Og det er netop en af de ting, Oscar Brenifier fremhæver, da han efterfølgende skal forklare sin måde at arbejde med børn på.

– Jeg konfronterer dem hele tiden, og nogle voksne bryder sig ikke om at se på det. Men børnene synes som regel, det er sjovt. Jeg vil gerne have børnene til at se begrænsningen eller sårbarheden i deres argumentation. Og gøre dem opmærksomme på, hvordan de opfører sig, når de taler sammen. At tale lavt er en måde at gemme sin eksistens væk på. Den slags børn beder jeg om at stille sig op og råbe: "Jeg eksisterer!" Samtidig er der andre i flokken, som skal lære, at det ikke kun handler om dem og deres argument, forklarer Oscar Brenifier.

Og filosofiske diskussioner med børn går ofte som en leg.

– Børn har den fordel, at de er tillidsfulde små væsener. Og parate til at gå ind i legen uden at kende alle reglerne. Voksne er mindre tillidsfulde, mere selvbevidste og ikke så tilbøjelige til at lade sig rive med.

Oscar Brenifier er ph.d. i filosofi og har skrevet en lang række bøger til både børn, voksne og undervisere. Og både i Frankrig og i udlandet laver han filosofiske workshops. Hans bøger er oversat til over tyve sprog – de første to netop til dansk. De henvender sig til børn fra syv år og opetter og stiller li-

"Børn har den fordel, at de er tillidsfulde små væsener. Og parate til at gå ind i legen uden at kende alle reglerne. Voksne er mindre tillidsfulde, mere selvbevidste og ikke så tilbøjelige til at lade sig rive med."

OSCAR BRENIFFER, FILOSOF

vets store spørgsmål: Må man stjæle? Bør man hjælpe andre? Hvad sker der, når man dør? Børnene giver ikke bare et, men mange, mange svar, og hermed bliver de unge læsere udfordret og får mulighed for at anskue tingene på mange måder.

Da Oscar Brenifier selv voksede op, var han med sine egne ord et "filosoferende barn", men generelt mener han, at filosofi falder børn let. I hvert fald i de tidlige år.

– Børn er ken detegnet ved et fundamentalt evne til at blive overraskede og undre sig, hvor voksne er langt mere skeptiske.

Hvorfor er børn så gode til at stille de store spørgsmål om, hvorfor vi skal dø, og om der findes onde mennesker? – Fordi de ikke er blevet skræmt endnu. Frygt kan forhindre voksne mennesker i at være lykkelige: frygten for døden, frygten for at være ensom, frygten for ikke at blive elsket, anerkendt eller for at være værdiløse. Men børn har ikke de overvejelser endnu. De er ikke blevet smidt ud af Edens Have, domt til at føle smerte og dø. De er stadig i Paradis, og derfor kan de stille alle disse spørgsmål uden frygt.

Men hvis de stadig befinder sig i Paradis, hvorfor spørger de så om, hvorfor man skal dø, og om der findes onde mennesker? – Fordi de ikke er blevet skræmt endnu. Frygt kan forhindre voksne mennesker i at være lykkelige: frygten for døden, frygten for at være ensom, frygten for ikke at blive elsket, anerkendt eller for at være værdiløse. Men børn har ikke de overvejelser endnu. De er ikke blevet smidt ud af Edens Have, domt til at føle smerte og dø. De er stadig i Paradis, og derfor kan de stille alle disse spørgsmål uden frygt.

– De fleste voksne og nogle børn vil gerne vide, hvad det rigtige svar er. Det er helt naturligt. For det giver en følelse af sikkerhed. Men jeg vil gerne have dem til at forfølge sig med usikkerheden, siger han.

Børns nærmest naturlige evne til at stille spørgsmål til ting, vi andre tager for givet eller ikke tør tale om, er ikke alene børn forundt. Den evne kan man også møde hos voksne mennesker. Men ofte rynker vi på næsen, når voksne gør det samme.

– Vi er mere åbne over for, at børnene siger noget mærkværdigt eller spørger om pudsige ting. Måske fordi vi ikke føler, de truer os og vores orden på samme måde, som når en voksen undrer sig over de samme ting.

Når man ser på emnerne i Oscars Brenifiers bog-univers, hvor små tegneserier følger tager fat på dødt, fattigdom, kærlighed og ensom-

Denne side er redigeret af Heidi Højgaard

◀ Hvorfor skal vi dø? spørger Oscar Brenifier i sin bog "Hvad tænker du om livet?". Herefter følger nogle svar, som børnenes diskussion kan tage udgangspunkt i – for eksempel: "Fordi kroppen bliver træt i årenes løb", "Fordi der ikke er mere at lære", eller – som billedet fra bogen viser – "Fordi det ville blive kedeligt, hvis livet varede evigt".

▲ William Sander Tyssey, 11 år: – Jeg følte, at han blev mere selvbevidst undervejs. Han fik os til at se tingene på nye måder. Og så fik han os til at forstå, hvad tan mente, ved at vise det i praksis i stedet for bare at sige det.

▲ Emilie Edith Pold Reikhehr, 10 år: – Det var svært – men jeg havde aldrig troet, at filosofi kunne være så sjovt.

har tid eller svarer på barnets spørgsmål frem for at lade barnet forsøge at besvare dem selv.

– Man skal prøve at lære børnene autonomi i forhold til deres egen undren. For eksempel spørge tilbage og sige: "Det er et godt spørgsmål. Kan du selv forsøge at komme med tre mulige svar?"

Undervejs i processen bliver man som voksen nødt til at afgive kontrollen og acceptere, at man ikke længere kan støve sig øge af ved at være den, der sidder med alle de rigtige svar. Så at tale filosofi med børn er lige så meget en udfordring for den voksne.

– Mange forældre foretrækker at have svarene klar til børnene. Jeg vil have de voksne til at være mindre bange for spørgsmålene og være klar over, at der er nogle spørgsmål, man ikke kan besvare, eller at der findes mange forskellige svar.

vaaben@kristeligt-dagblad.dk

Sommerferie

Californien

Fly & 12 nætters rundrejse med hotel og billette. Pris fra kr. **7.695**

Tolo i Grækenland

Gæstfrihed og super strand. Fly & lejlighed 7 nætter. Pris fra kr. **2.998**

Bad Gastein i Østrig

"Badeferie i bjergene". Tox & hotel 7 nætter. Hølpension fra kr. **3.895**

Eskik, pladsbilletter

Se flere sommerferie tilbud på dobrejsebureau.dk/sommer

Pris pr. person/boleviel regler/bæret med plads

70 13 14 18 dsbrejsebureau.dk DSB Rejsebureau

OSCAR BRENIFFER

• Har udgivet en lang række bøger til børn, unge og undervisere om filosofi. Nogle af bøgerne henvender sig til børn helt ned til tre år. De første to er netop kommet på dansk på forlaget Mindspace: "Hvad tænker du om rigtigt og forkert?" og "Hvad tænker du om livet?". Oscar Brenifier rejser rundt i hele verden, hvor han laver workshops og holder foredrag med børn og voksne om filosofi. Han er 55 år, gift og far til tre.

Læs mere på www.brenifier.com

ed, vil nogen måske spørge, om det ikke er for tidligt at introducere så alvorlige emner i børnelivet.

– Hvorfor-alderen kommer allerede, når barnet er omkring fire år. Børnene enter ikke på, at de voksne siger fat på de her spørgsmål. Ofte handler de forbehold om, at voksne forsøger deres egen frygt over på børnene.

Forfatteren peger på en af de oversatte bøger på bordet foran sig:

– Den her ville de for eksempel ikke udgive i Tyrkiet, fordi den indeholder et kapital og døden. Man var bange for, at børnene ville blive traumatiseret!

Men helt generelt har verden taget godt imod Oscar Brenifiers børnefilosofiske værker. De er oversat til

blandt andet arabisk og kinesisk, og han rejser rundt i hele verden og laver workshops og holder foredrag.

Spørgsmålene i bøgerne er nemlig universelle, selvom filosofien oplever kulturforskelle, når han rejser med sit arbejde.

– For eksempel var jeg i Rusland i sidste uge. Da jeg spurgte til, hvordan den russiske logik virkede, fik jeg svaret: "Den virker glimrende!" I USA er man åben over for at diskutere logik, men har til gengæld sværere ved at tage fat på hypotetiske spørgsmål.

Selvom børnene altså ifølge Oscar Brenifier åbne over for filosofien, går det ofte galt, når de præsenterer deres spørgsmål for en voksen. Typisk fordi den voksne ikke